

Страчкова Н.В., Галух Г.А.

УДК 339.13:338.48-53

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ АР КРИМ

Постановка проблеми. Туристична галузь України є невід'ємною складовою світового туристичного процесу, яка без залучення державних дотацій, за останні 10 років, стабільно нарощує обсяги виробництва туристичного продукту. Для становлення туризму як високорентабельної галузі економіки було прийнято Розпорядження № 743 від 29 листопада 2002 року «Про затвердження Програми розвитку туризму в Луганській області на 2002 – 2010 роки» [1].

З одного боку, сучасний стан туризму в Луганській області розглядається як кризове, через падіння обсягів надання туристських послуг та за рахунок скороченням матеріальної бази у сфері туризму. З другого боку, простежуються високі темпи зростання числа туристичних організацій не лише в Луганській області, але й на всій території України, а також збільшення виїздів українців за кордон. Тому питання аналізу туристичної галузі в Луганській області є дуже актуальним і потребує детальнішого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням аналізу туристичної галузі в Україні та Луганської області присвячена велика кількість робіт вчених-економістів, а саме: Бистров С.О., Воронцова М.Г.[6], Івахненко В.М. та Горбаток М.І.[4], Карамзін В.А. та Савицька О.М.[5], Моїсеєва Н.К.[2], Овчаренко Г.Е. [7], Пуцентейло П.Р. [3] та інших. Однак, динамічні зміни в економічному становищі Луганської області на даному етапі вимагають подальшого розвитку цих питань.

Метою роботи є проведення аналізу та надання оцінки розвитку туристичної галузі в Луганській області.

Виклад основного матеріалу: На основі проведеного порівняльного аналізу рейтингу регіонів за основними показниками ліцензіатів (туроператорами та тур агентами) України, Луганська область посідає одне з провідних місць серед 25 областей України (табл.1).

Таблиця 1. Рейтинг Луганської області за основними показниками ліцензіатів (туроператорами та тур агентами) України за 2006 – 2008 роки

Основні показники	2006	2007	2008
1. Кількість підприємств, що надавали послуги			
Одиниць	75	96	–
Частка у %	2,5	2,5	–
2. Всього обслуговано туристів	50881	59096	53279
Частка у %	1,4	1,11	–
Рейтинг	17	16	–
2.1 В'їзних	162	158	126
Частка у %	0,01	0,02	–
Рейтинг	25	25	–
2.2 Виїзних	10761	14088	15487
Частка у %	0,8	0,85	–
Рейтинг	11	12	–
2.3 Внутрішніх	39958	44850	37666
Частка у %	2,1	1,49	–
Рейтинг	16	14	–
3. Кількість екскурсантів	30993	39984	21022
Частка у %	1,8	1,67	–
Рейтинг	13	9	–
4. Обсяг надання послуг (тис. грн.)	37505	12825	
Частка у %	1,0	0,24	–
Рейтинг	12	25	–
5. Платежі до бюджету (тис. грн.)	761	555	2081
Частка у %	0,6	0,52	–
Рейтинг	23	23	–
6. Середньооблікова кількість працівників	245	272	283
Частка у %	1,1	1,2	–
Рейтинг	19	19	–

Проаналізувавши основні показники з таблиці 1 було виявлено, що кількість обслугованих туристів за 2008 рік зменшився на 9,8 % порівняно з 2007 роком. Такі зміни відбулися за рахунок кількості обслугованих в'їзних, виїзних та внутрішніх туристів, які відображені у діаграмі (рис.1).

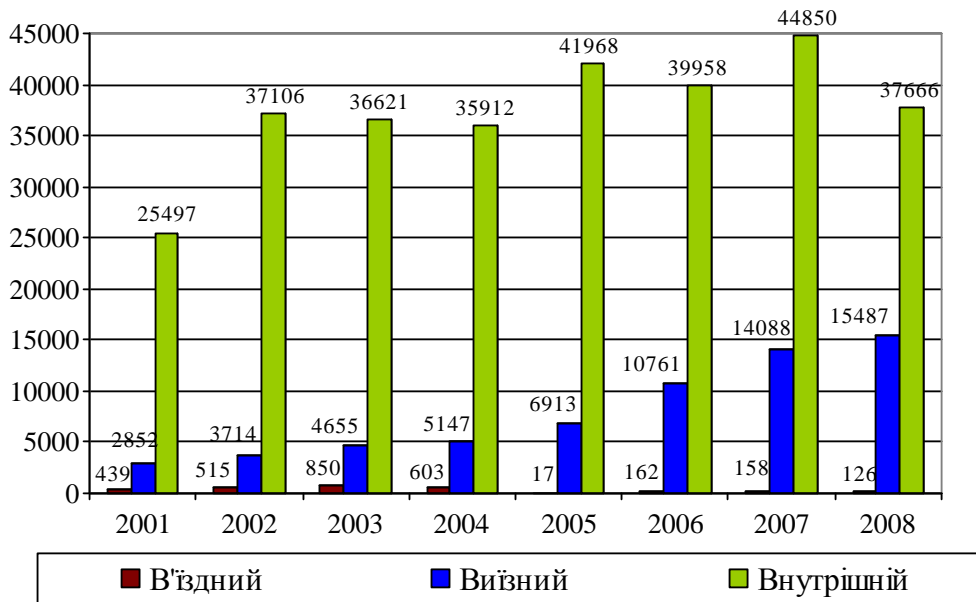

Рис.1. Динаміка розвитку видів туризму в Луганській області з 2001 по 2008 роки

Згідно діаграмі можна виділити пріоритетні види туристичної діяльності за 2008 рік. Порівняно з 2007 роком розмір внутрішнього туризму зменшився на 16%, а за даними 2001 року темпи приросту складають 47%.

В Україні простежується збільшення кількості виїзних туристів протягом 2008 року, доля Луганської області складає 50% від загального обсягу [9]. Зростання кількості виїзних туристів в Луганській області протягом року відбулось за рахунок збільшення доходів населення. За даними Головного управління статистики у Луганській області, середній розмір оплати праці в усіх регіонах області був вищим за прожитковий мінімум для працездатної особи (669 грн.), разом з тим лише в 10 з них заробітна плата перевищила середню по області: міста Ровеньки – 2745 грн., Свердловськ – 2427 грн., Краснодон – 2217 грн., Алчевськ – 2027 грн., Перевальський район – 2021 грн., м.Антрацит – 2005 грн., Лутугинський район – 1988 грн., міста Красний Луч – 1873 грн., Лисичанськ – 1856 грн., Первомайськ – 1855 грн.[8]. Також ріст кількості виїзних туристів за 2008 рік відбувся завдяки збільшенню видів туристичних продуктів та якості надання туристичних послуг, що підтверджується показником обсягу наданих послуг згідно таблиці 1.

Найменший показник в'їзного туризму був зафіксований у 2005 році і склав 17 осіб. У 2008 році цей показник збільшився у 7 разів та склав 126 осіб, але порівняно з 2007 було виявлено його зменшення на 32 особи (рис. 2).

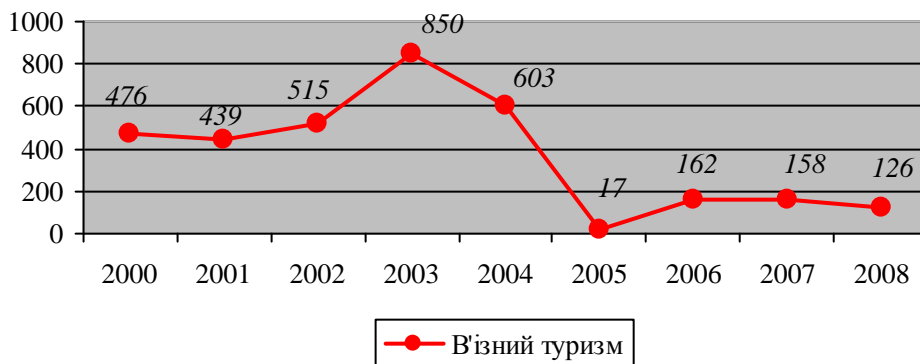

Рис.2. Динаміка кількості в'їзних туристів в Луганській області за 2000 – 2008 роки

Проаналізувавши даний показник за кількістю в'їзних туристів інших областей України, Житомирська область займає останнє місце у загальному рейтингу та складає 56 осіб. Це пояснюється складною економічною та політичною ситуацією, яка сьогодні існує в країні.

Стосовно екскурсійної діяльності дані по Луганській області зменшилися порівняно з 2007 роком на 18,9 тис. осіб або на 47% [9].

Проаналізувавши розмір платежів до бюджету суб'єктів туристичної діяльності було виявлено збільшення майже у 4 рази та склав 2081 тис. грн. проти 2007 року. Такі зміни платежів до бюджету можна пояснити збільшенням кількості зареєстрованих суб'єктів туристичної діяльності в Луганській області.

Висновки. Для надання оцінки сучасного стану розвитку туристичної індустрії в Луганській області у статті було проведено аналіз стану туристичних ресурсів та виявлено низький рівень економічної ефективності в даній галузі. Однією з основних причин такого становища є недостатній рівень теоретичного осмислення туризму як перспективної та прибуткової галузі.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні заходів, щодо розвитку туризму в Луганській області з боку місцевої влади та дослідженні проблем державного управління у сучасних умовах.

Джерела та література

1. «Програма розвитку туризму в Луганській області на 2002 – 2010 роки», затверджена рзпорядженням Луганської обласної державної адміністрації від 29 листопада 2002 р. № 743.
2. Моисеева Н.К. Стратегическое управление туристической фирмой. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 208с.
3. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, – 2007. – 300 с.
4. Івахненко В.М., Горбаток М.І. Курс економічного аналізу: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. – Вид. 3-тє, без змін. – К.: КНЕУ, 2006.–302с.
5. Карамзін В.А., Савицька О.М. Економічний аналіз: Практикум. – К.: Знання, 2007.–255с.
6. Быстров С.А., Воронцова М.Г. Туризм: макроэкономика и микроэкономика. – СПб.: «Издательский дом Герда», 2007. – 464 с.
7. Статистичний бюлетень “Туризм на Луганщині (2001–2006)” під ред. Овчаренко Г.Е. – Луганськ: Видавництво ТОВ «Вітус», 2007. – 39 с.
8. «Луганська область у цифрах у 2008 році» [Текст]: статист./за ред. С.Г. Пілієва; відп. за вип. Г.М. Погорелова; Держ. комітет статистики України, Голов. упр. статистики у Луган. обл. – Луганськ: 2009.
9. Державна служба туризму і курортів. <http://www.tourism.gov.ua>

Таган Т.А.

УДК 911.3:338.48

КАРТОГРАФИЧЕСКИЙ МЕТОД В ИЗУЧЕНИИ ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО РЕКРЕАЦИОННОГО НЕРАВЕНСТВА

Важными научно-практическими заданиями, в области рекреационной географии, в настоящее время являются разработка организационных инструментов регулятивной политики комплексного и устойчивого развития туристской сферы, а также изучение имеющихся в этой сфере социально-экономических проблем. Одной из таких проблем является разновидность социального неравенства – *территориальное рекреационное неравенство* (ТРН), проявляющееся в различиях между регионами в формах функциональной, территориальной организации, интенсивности и эффективности рекреационной деятельности. Географическое изучение глубины и масштабов проблемы, факторов и условий сложившейся ситуации требует применения не только традиционных статистико-экономических методов, но и специфических картографических техник.

Преимущества картографического метода для изучения обозначенной проблемы заключаются в возможности выявления новых деталей с помощью информационной базы, ее конкретизации, пространственной привязки информации разного рода и ее целесообразного и научно обоснованного синтеза. Выделим также и иные специфические свойства картографических моделей, отмечаемых рядом авторов [1,2,3,4]: дают точную территориальную привязку информации; применимы на всех этапах исследования; имеют преимущества при сопоставлении и анализе; обеспечивают последовательность этапов исследования, и могут использоваться от начала и до конца исследования; дают возможность выявления причинно-следственных связей и зависимостей, часто скрытого характера; обладают наглядностью; представляют информацию в наиболее приемлемом для исследователя виде; позволяют проследить пространственные и временные закономерности развития, как территориальных систем, так и процессов внутри них; являются действенным средством разработки прогнозов и анализа эффективности регулятивных мер.

В социально-экономической географии имеется богатый опыт разработок в области картографирования, в трудах Баранского Н.Н., Преображенского А.И., Салищева К.А., Берлянта А.М., Тикунова В.С., Руденко Л.Г. и др. Вместе с тем, анализ литературных источников показывает сложившуюся неравномерность в степени разработанности методического аппарата и теоретического обоснования отдельных направлений рекреационных картографических исследований.

Большое количество работ посвящено оценке рекреационного потенциала территорий, с преобладанием природно-ресурсного направления и ландшафтного подхода (Ю.А. Веденина, Н.В. Красноярской, Н.С. Шевцовой, А.В. Дончева, В.К. Жукова, Ю.С. Кожухова и др.) [5]. Недостаточно внимания уделено направлению оценки и картографирования сочетаний природных и социально-экономических условий развития рекреации. Практически отсутствуют работы посвященные картографированию проблем рекреационных районов (кроме экологического и природопользовательского направлений, рассмотренных И.М. Яковенко [3,5,6]), а также, уровню развития рекреационных регионов.